2017-08-14

Ubåtsnytt nr 10: Att mäta problem med boende

Förslag till skala för att mäta boende-problem i ASI, BoNY

Bengt-Åke Armelius och Kerstin Armelius
IKP AB

Förslag till skala för att mäta boendeproblem i ASI, BoNY

Innehåll

Förslag till skala för att mäta boendeproblem i ASI, BoNY 0
Den nya skalan för att mäta boendeproblem, BoNY..... 3
Några resultat från BoNY i ASI-databasen..... 4
Män borde ha mer boendeproblem än kvinnor..... 4
Nivån på boendeproblem borde öka över år. 4
Nivån på boendeproblemen är olika för klienter i olika problemprofiler. 5
BoNY hänger ihop med övriga sju livsområden i ASI-G..... 6
Går det att mäta förändringar av boendeproblem med BoNy?..... 6
Slutats..... 8

ASI har frågor och skattningar inom sju olika livsområden, fysisk hälsa, arbete / försörjning, alkohol, narkotika, kriminalitet, familj / umgänge samt psykisk hälsa. Dessa sju områden täcker av väsentliga livsområden för personer med missbruksproblem och kan användas i utredning av klienters problem och för att undersöka hur problemen förändras till en uppföljningsintervju. Sedan något år tillbaka finns UBÅT (Uppföljning och Beskrivning av Åtgärder) för att beskriva vilka åtgärder som görs för de som söker hjälp i missbruksvården. Resultaten från UBÅT med drygt 3000 olika åtgärder registrerade i april 2017 visar att en stor del av åtgärderna i UBÅT är olika åtgärder som berör klienternas boende, t.ex. Stödboende, Boendestöd, olika heldygnsåtgärder mm. I ASI finns en fråga om hur klienten bor, men det ses som en bakgrundsuppgift och inte som ett livsområde. Det finns därför anledning att försöka lyfta fram boende som ett eget livsområde inom missbruksvården.

Här beskrivs ett försök att skapa en skala som liknar intervjuarskattningarna inom andra livsområden med 10 skalsteg utifrån frågor om boende i ASI. Det är två frågor i ASI som används, B3 - hur bor du och B5 -är du nöjd med din boendesituation.

B3: Hur bor du?

1 – Egen bostad (ägande eller förstandskontrakt)
2 – Andrahandsboende (hyr i andra hand)
3 – Hos föräldrar, släktingar, inneboende eller boendekollektiv (bor med andra men äger inte själv kontraktet)
4 – Försöks- eller träningslägenhet (ordnat genom kommun eller annan organisation)
5 – Institution, kategorihus eller familjevård
6 – Hotell (vanligtvis under kort tid)
7 – Bostadslös (klienten saknar boende och är hänvisad till härbärge, akutboende, kompisar mm)
8 - Annat

Denna fråga graderar boendeproblemen enligt en skala där siffrorna speglar en ökande grad av problem med boende. Boende enligt svarsalternativ 1 – 3 anger att man har ordnat sitt boende på egen hand, medan boende enligt svarsalternativ 4 - 8 anger att man har hjälp eller behöver hjälp med sitt boende. Kategori 7 - Bostadslös anger störst problem. Kategori 8 – Annat preciseras i en egen fråga. En genomläsning av vad man angett visar en heterogen bild av klienternas boende tex husvagn, parkbänk etc. där tyngdpunkten visar på stora problem med boende men inte lika stora som för de som är bostadslösa. I den nya skalan är förslaget att gruppera Annat tillsammans med kategori 6 – Hotell (som används mycket sällan) eftersom Annat oftast representerar någon form av tillfälligt boende med stora problem.

Hur klienterna bor enligt svaren på fråga B3 i ASI-G med 40 000 intervjuer visas i figuren nedan.

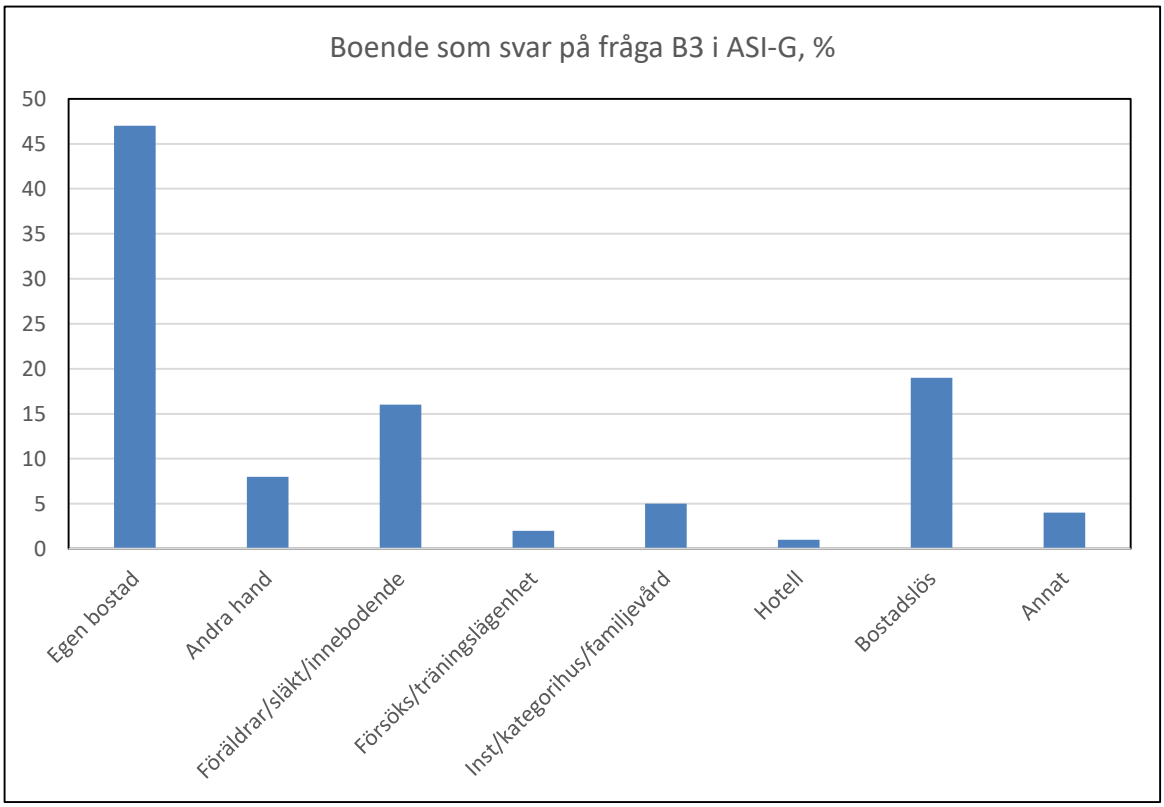

Figur 1. Klienternas boende enligt svar på fråga B3 i ASI-G. Procent.

Enligt resultat i ASI-G bor nästan hälften av klienterna, 47% i ett eget boende. Närmare en fjärdedel, 24% bor i vad man kallar osäkra boendeformer som andrahandskontrakt, boende med föräldrar, släkt, som inneboende etc. Närmare en fjärdedel av klienterna, 23% saknar ett boende och en mycket liten andel ca 7% finns boenden ordnat genom missbruksvården eller annan myndighet.

I fråga B5 frågas efter om klienten är nöjd med det boende som angetts under B3.

B5: Är du nöjd med din boendesituation?

0 – Nej
1 – Ja

Hur nöjda klienterna är med sitt boende enligt svar på fråga B3 och B5 i ASI-G visas i figuren nedan.

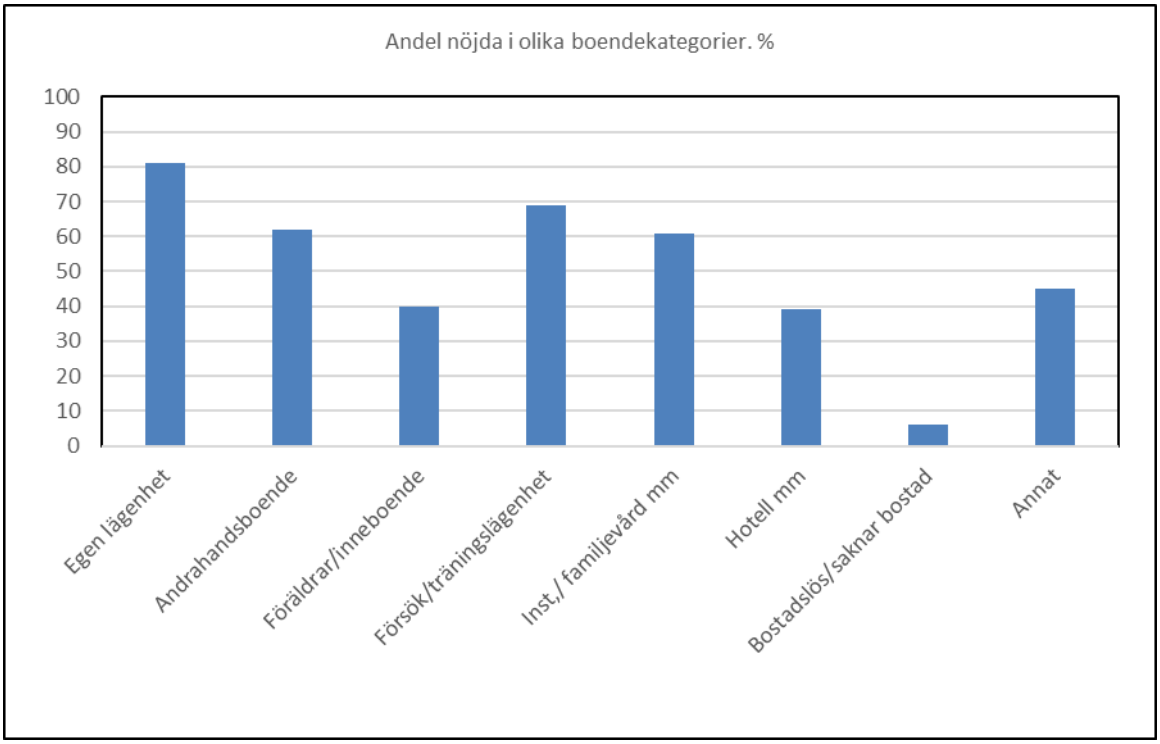

Figur 2. Andel nöjda med sitt boende i olika boendekategorier. Procent.

Nästan alla klienter som bor i en egen bostad är nöjda. Inte oväntat är de som saknar bostad minst nöjda.

Den nya skalan för att mäta boendeproblem, BoNY.

För att nå syftet att få en 10-gradig skala för problem med Boende som liknar intervjuarskattningar av problem inom övriga livsområden används B5 ”Hur nöjd man är med sitt boende” för att justera svaren på kategori 1 – 3 i fråga B3. Tanken är att frågan om man är nöjd med sitt boende eller inte främst gäller för de tre första svarsalternativen, där man har ordnat sitt boende själv. Man kan säga att om man har ett boende men är missnöjd uttrycker det mer problem än om man har ett boende och är nöjd. Förslaget är därför att justera boendealternativ 1 – 3 med hur nöjd man är. Även om de som bor enligt svarsalternativ 4 - 8 kan vara mer eller mindre nöjda med sin boendesituation så är deras boende beroende av samhällets insatser och om man är nöjd eller inte är inte förstahandsproblemet med boende. För att nå syftet att få en 10-gradig skala som uttrycker problem med boende görs därför ingen justering av boendeproblemen för kategorierna 4 - 8.

Den nya skalan för boende följer definitionen av skalstegen i intervjuarskattning i ASI för att uttrycka problem med boende. Syftet är att BoNY ska mäta problem/hjälpbehov med att kunna ordna sitt boende, där högre skalsteg innebär mer problem/hjälpbehov med boendet. I tabellen nedan visas skalstegen i intervjuarskattningarna med ASI och skalstegen i den nya skalan BoNY.

Tabell 1. Skalstegen i ASI intervjuarskattning och i skalan BoNY.

ASI skal-steg	ASI innebörd	BoNY skalsteg	BoNY innebörd
0-1	inget problem/hjälp krävs inte	0	bor i egen bostad och är nöjd
		1	bor i egen bostad och är inte nöjd
2-3	litet problem/hjälp krävs troligen inte	2	har andrahandskontrakt och är nöjd
		3	har andrahandskontrakt och inte är nöjd
4-5	måttligt problem/ viss hjälp krävs	4	bor hos föräldrar/inneboende etc. och är nöjda
		5	bor hos föräldrar/inneboende etc. och inte är nöjda
6-7	påtagligt problem/ hjälp krävs	6	bor i försöks/träningslägenhet
		7	bor på institution/kategorihus/familjehem
8-9	mycket stort pro-blem/ hjälp krävs absolut	8	bor tillfälligt på annat sätt som husvagn, hotell mm
		9	är bostadslös

Några resultat från BoNY i ASI-databasen

För att undersöka om den nya variabeln BoNY är meningsfull, konsistent och valid visas några resultat med BoNY beräknat på ca 40 000 intervjuer i ASI-databasen.

Män borde ha mer boendeproblem än kvinnor.

Med frågan B3 i ASI-Grund har 75% av kvinnorna ett eget boende, jämfört med 57% för män och fler män är bostadslösa, 10% jämfört med 5% för kvinnor. Resultat med BoNy visar att män har mer problem än kvinnor. Män har i genomsnitt 3.7 på skalan BoNY och jämfört med kvinnor som har 2.6 i genomsnitt. Det visar att resultat med BoNy diskriminerar mellan män och kvinnor som förväntat.

Nivån på boendeproblem borde öka över år.

Enligt socialstyrelsens rapport den 1 november 2015 ”fick drygt 6 200 personer insatsen bistånd som avser boende enligt SoL, vilket innebär en ökning med knappt 2 procent jämfört med 2014. Andelen kvinnor var 23 procent. Under de senaste 10 åren har antalet personer som är 21 år och äldre och som får bistånd som avser boende ökat med 6 procent”

.

Nivån på boendeproblemen mätt med BoNY baserat på 4000 - 6000 ASI-intervjuer varje år visas i figuren nedan.

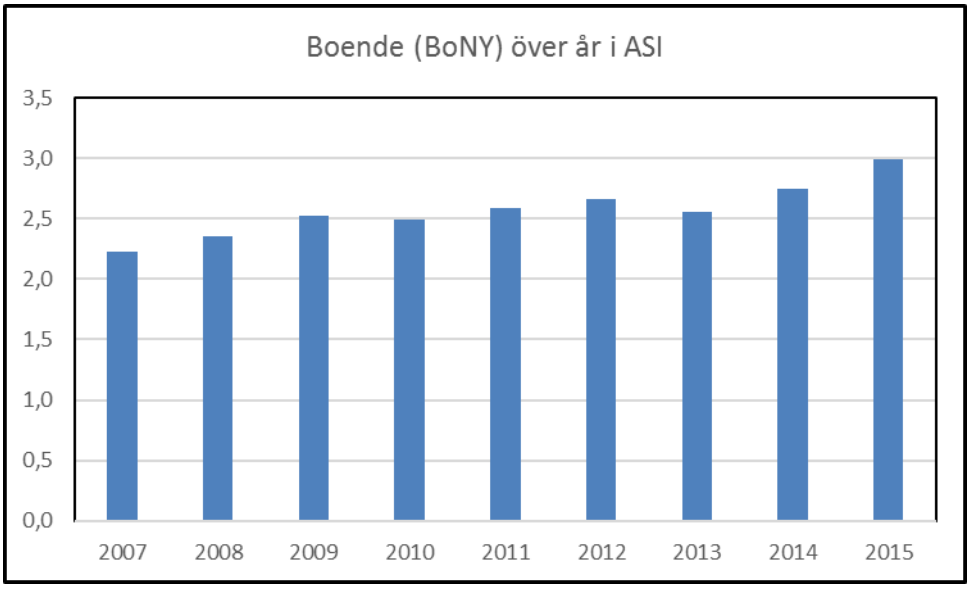

Figur 3. Boendeproblem över år enligt skalan BoNY i ASI-Grund.

Figuren visar att boendeproblem mätt med BoNY har ökat över år.

Nivån på boendeproblemen är olika för klienter i olika problemprofiler.

I figuren visas problem enligt intervjuarskattning i sju olika livsområden kompletterat med problem med boende mätt med skalan BoNY för de tre problemprofilerna.

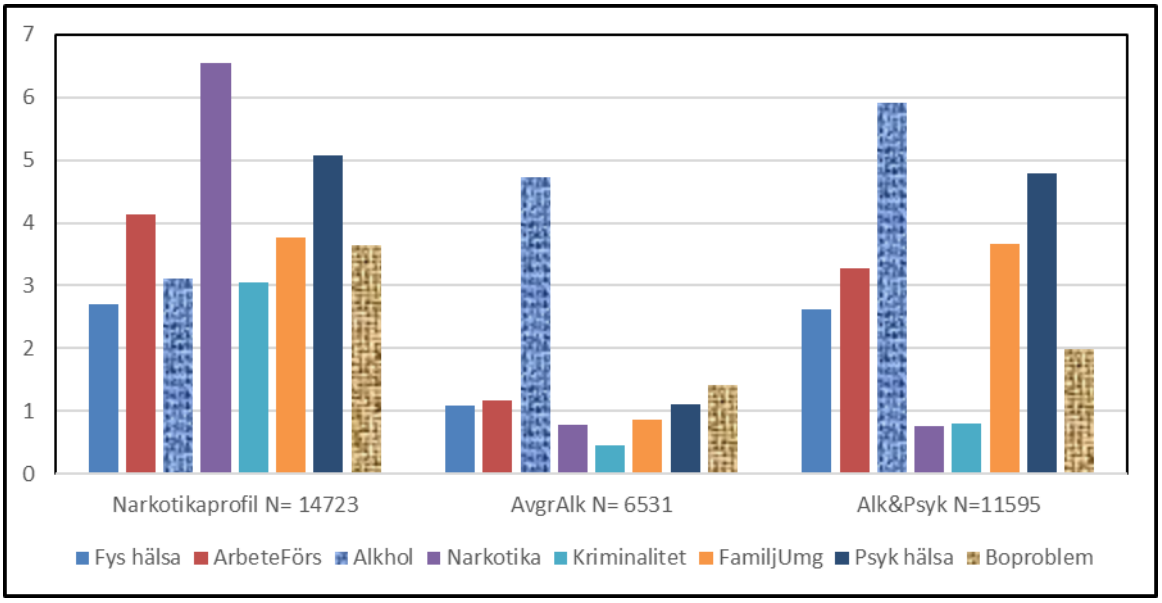

Figur 4. Problem inom olika livsområden i ASI-Grund i olika problemprofiler och problem med boende enligt BoNY.

Inte oväntat visar resultaten att klienter i Narkotikaprofilen, som har störst problem inom alla livsområden (utom Alkohol), också har störst problem med boende medan klienter i profilen AvgrAlk har minst problem med boende.

BoNY hänger ihop med övriga sju livsområden i ASI-G

Ett sätt att få en bild av hur BoNY samvarierar med de andra livsområdena är att göra en faktoranalys av ASIs livsområden och BoNY. Resultatet av analysen visas nedan.

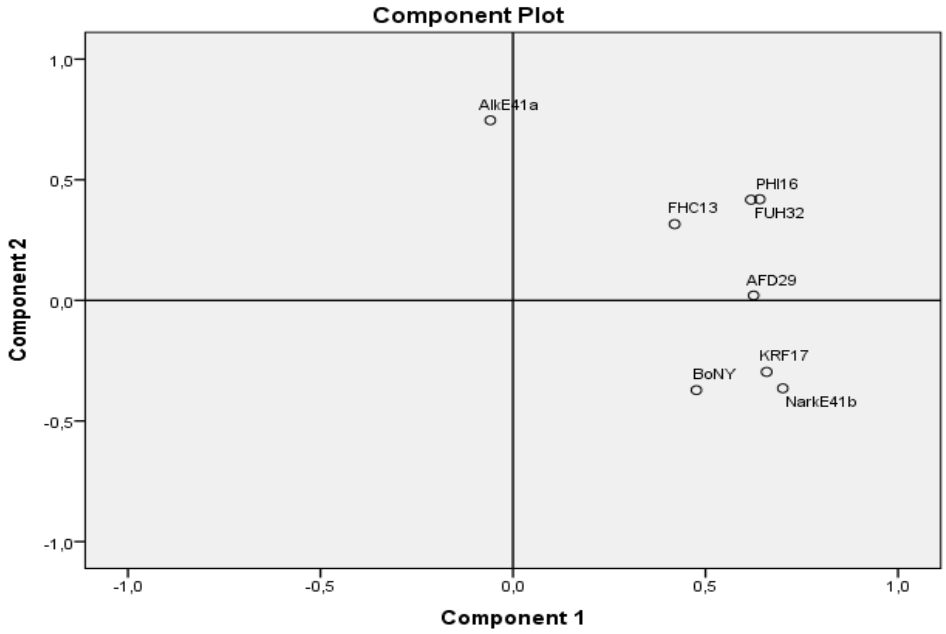

Figur 5. Faktorladdningar för skalan BoNY och övriga sju livsområden i ASI-G.

Lite förenklat kan man säga att ju närmare variablerna ligger varandra i figuren, desto mer samvarierar de. Faktoranalysen visar 2 signifikanta faktorer. Component 1, som är den horisontella axeln kontrasterar höga problem för alla områden till höger med inga/låga problem till vänster. Component 2, som är den vertikala axeln kontrasterar problem med Alkohol uppåt i modellen med problem med Narkotika neråt i modellen. Problem med BoNY finns i bilden närmast problem med Kriminalitet, Narkotika och Arbete/försörjning, dvs boendeproblemen med skalan BoNY har högst samband med dessa problem.

.

Går det att mäta förändringar av boendeproblem med BoNy?

Förändring av problem för olika livsområden i ASI definieras med 2 skalstegs skillnad i intervjuarskattning mellan ASI-Grund och ASI-Upp, sk reliabel förändring. Om man prövar att använda samma definition för att mäta förändring med skalan BoNy har 29% ett förbättrat boende, majoriteten, 47% har ett oförändrat boende och 23% har ett försämrat boende vid ASI-Upp jämfört med vid ASI-Grund. BoNy skalan kan användas för att visa förbättring av boendeproblem på samma sätt som för övriga livsområden i ASI. Och på samma sätt som för övriga livsområden kan man inte förbättra sitt boende om man inte har några problem med boende och klienter som har störst problem med boende kan inte få mer problem med boende.

Till sist visar vi hur klienterna bor i ASI-G och ASI-U grupperat med hjälp av den nya skalan BoNY från 2600 registreringar i ASI-G och 1500 i ASI-U.

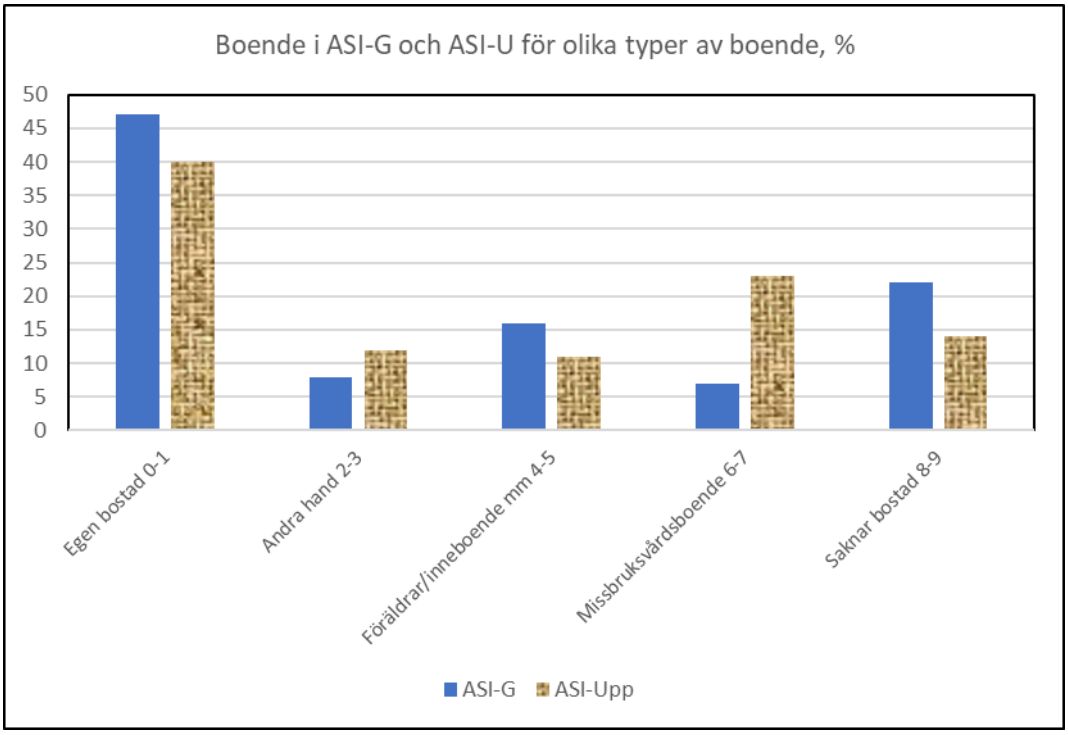

Figur 6. Boende i ASI-G och ASi-U grupperat med BoNY, procent

Den största skilnaden mellan ASI-G och ASi-U är att klienter som saknar boende i kategori 8 och 9 på problemskalan BoNY har minskat från 22% till 14% och boende i missbruksvårdens olika insatser som träningslägenhet/försökslägenhet/institution/kategorihus/familjehem har ökat från 7% till 23%.

Exempel på resultat för BoNY i verksamheten Södertälje

I figuren nedan visas intervjuarskattningar för alla livsproblem i ASI-Grund och ASI-Upp för klienter i verksamheten Södertälje kompletterat med resultat för BoNY.

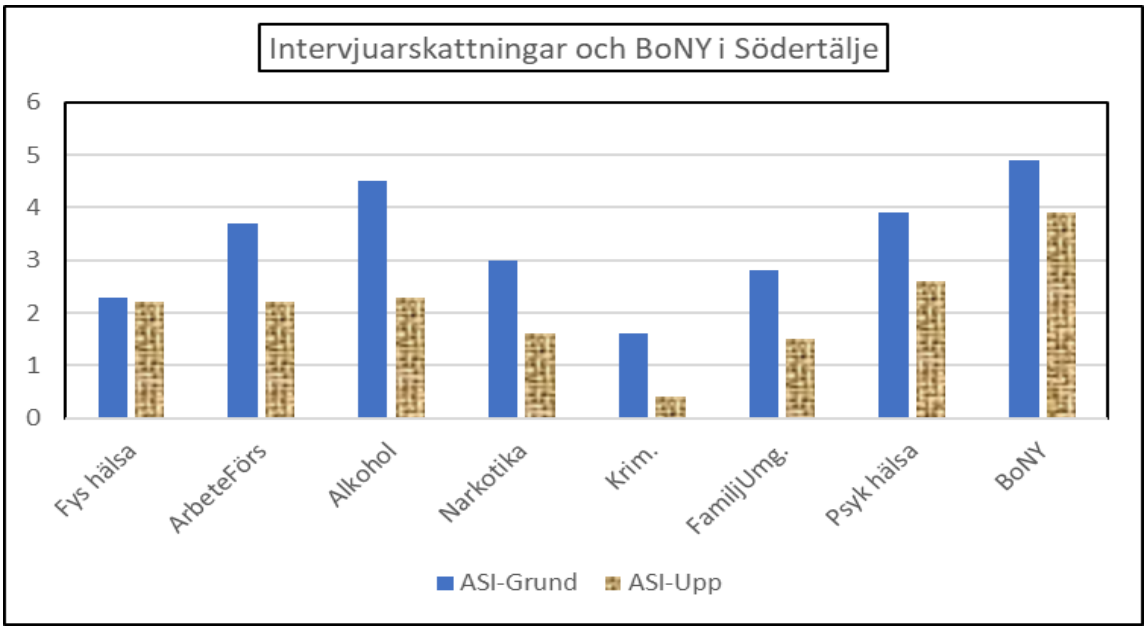

Figur 7. Intervjuarskattningar av livsproblem i ASI-Grund och ASI-Upp i Södertälje kompletterad med resultat för BoNY.

I Södertälje har klienterna stora problem med att ordna sitt boende utan hjälp från socialtjänsten och i ASI-Grund utgör boende det största problemområdet i Södertälje. Problemen minskar något till ASI-Upp men är fortfarande det största problemområdet i Södertälje också i ASI-Upp.

Slutats

Sammanfattningsvis verkar den nya problemskalan för boende, BoNY, vara tillräckligt känslig för att uttrycka nivån på boendeproblem och går att använda för att mäta förbättring av boendeproblem. Värden på skalan kan t.v. tolkas som för övriga livsområden i ASI och ger en nivå på klienters problem för området boende.